

Entrevista a Maria del Mar Bonet

“No m'han importat mai les modes”

Sorgida en el moviment de la Nova Cançó, Maria del Mar Bonet s'ha consolidat com una de les veus més singulars de la música llatina. Amb Nacho Duato ha format una peculiar parella artística que demostra totes les seves possibilitats a l'espectacle *Arsenal*.

Aquest espectacle es va estrenar al Grec fa un parell d'anys, ¿no?

—Primer el vam fer amb la companyia holandesa del Neederland Theater. Arran d'un altre espectacle que va fer anteriorment Nacho amb música meua, *Jardí tancat*, en què jo no cantava, ens vam conèixer. Jo li vaig regalar un disc, *Gavines i dragons*, que acabava de sortir i mig en broma li vaig dir si feia una altra coreografia. Ell s'ho va prendre seriosament i va fer *Arsenal*. Al cap de dos mesos d'haver-nos conegut, em va trucar i em va dir: "He fet una coreografia nova amb tu que es diu *Arsenal* i ens hem de veure perquè en aquesta sí que m'agradaria que cantares tu. Ens vam veure a Holanda, vam fer una gira de vint dies. Va ser un èxit increïble per a ell i per a nosaltres. Arran d'això, nosaltres tenim un públic a Holanda, on anem molt sovint.

—Una relació artística, pel que es veu, molt satisfactòria.

—El Nacho ja pot ser amb qualsevol companyia, a la Xina o on siga, que, si ens truca i ens demana que vinguem, allà serem. Ara és aquí, a València, amb el Nacional i aquí som.

—Es indubtable que Nacho Duato té un atractiu personal que exerceix sobre el públic, ¿també sobre tu?

—Jo crec que si a més d'intel·ligent, bon ballarí i bon coreògraf és una persona guapa, encara té més seducció. De tota manera, en Nacho la bellesa està dins i això és el que ell irradia. És el seu interior el que ell expressa ballant, les seues coreografies. És un gran artista i per això, el que dona, ho dona d'aquesta manera.

—Ara, quan molta gent pensava que la cançó i la música popular estaven demodé, va i arriba Nacho Duato i feu junts un espectacle excel·lent.

—Això vol dir que no existeixen les modes i que, quan un fa música intemporal com la que jo vull fer, i no és que jo ho hagi aconseguit, el temps dona o no dona la raó. Però jo crec que el fet que aquest

moment es ballen cançons meves de fa vint anys i que les balle el ballet contemporani amb el coreògraf més modern que té aquest país vol dir que aquestes cançons són actualíssimes, que no són cançons de la moda, sinó cançons intemporals, que és el que jo vull fer. A mi no m'han importat mai les modes, ni que diguen que la cançó no o que la cançó sí. Es tracta d'artistes que fan música i que la fan bé o malament.

—En la teua carrera sembla que en un determinat moment alguns crítics et demanaren que hauries d'obrir-te cap altres camins musicals. I en aquell moment apareixes amb un disc de balades jazzístiques i fins i tot pop, Ben a prop.

—Jo no crec en la labor dels crítics actuals, no sé si abans eren millor. Encara m'han de demostrar que siguen bons els crítics —no bons com a persones— sinó que sàpiguen què tracta o què fa aquest músic o l'altre. Per a mi són comentaristes que, en aquest moment, estan contats.

—¿Penses que hi ha molt d'analfabetisme musical entre els crítics?

—Absolut. I sobretot analfabetisme sobre aquella persona sobre la qual escriuen. No s'interessen per res, no saben res del que fa. Ni van als seus concerts ni van als assajos ni parlen amb els seus músics. No crec que es pugui fer així una crítica, amb aquest desconeixement absolut de la persona i del seu entorn. Per a mi no té cap interès el que diuen aquests crítics. Hi ha algú que em pot interessar, però ben pocs. En general no estan a l'altura del diari per al qual escriuen.

Jo veig que hi ha crítics que són crítics de cinema, i els interessa el cinema, o crítics d'òpera o música clàssica que els interessa la seva feina. Però els nostres crítics, els que ens toquen a la gent de la cançó o com se li vulgui dir, resulta que són gent que no s'interessen per aquest tipus de música, que s'interessen per altres tipus de música, però no per aquesta. No crec que s'hagin de posar crítics que diguin sempre

coses bones d'un artista, però sí que crec que hi ha un estil que aquell crític ha de conèixer, ha d'interessar-s'hi, sinó seria com si a una folklorica li possessis un senyor que fa crítica de jazz o de música clàssica.

—Però a tu en general la crítica t'ha tractat molt bé.

—No, no, a mi la crítica em tracta molt malament i a mi m'és igual. I no és que m'encanta que em tractin malament, la veritat, però he arribat a un moment que ja em rellisca. I que sé ja una mica per on van, i que no els interessa el gènere. I si no els interessa el gènere sempre et demanaran coses diferents. Quan cantes balades et demanaran kiwis i quan mengis kiwis, taronges. No estaran contents mai amb el que fas. Tu no pots aprendre d'aquests crítics, ho has d'aprendre del teu treball i sobretot d'un públic que també t'exigeix que és més important que totes les crítiques del món i que és el que omple els recitals.

—Sembla que ets una persona a qui li agrada madurar molt les lletres de les cançons.

—Hi ha gent que escriu més i més ràpid que jo. Jo treballa, però sóc bastant crítica i vaig molt lentament escrivint. No tinc facilitat. Hi ha cançons que m'han sortit en dos anys.

—Dos anys són molt de temps.

—Per això me les estim molt i no hi renuncio.

—Els alumnes de ballet es queixen de la falta de mitjans, mentre que les diferents administracions tapen els forats d'un Liceu.

—Les institucions fan determinades coses, però altres les abandonen. Jo crec que una de les coses importants per a un país és que la gent jove pugui estudiar, i, si sempre engreixen les mateixes coses, hi haurà el perill que no es creï res de nou.

—¿Com has vist la posada en marxa d'un espai com el Regina per a la cançó?

—Em sembla bé. Ara em sembla poc.

És una mica un pedaç, no em sembla que siga una cosa important.

—*¿Quina és la teua última actuació que has fet gratuïtament?*

—En el dia de la terra. Ho he fet per coses de tipus ecològic.

—*No semblen bons temps per a l'ecologia. ¿Ets pessimista?*

—Sóc pessimista i no sóc pessimista, en el sentit que pens que en general la gent tendeix a adonar-se que això no pot anar més així. Jo crec que hi ha una certa sensibilitat de la gent pel seu entorn més pròxim, per això no sóc pessimista, perquè pens que, a la llarga, això reixirà d'una forma o altra. No vull ser del tot pessimista.

—*Diuen que les vendes d'abrics de pells han baixat fins un cinquanta per cent.*

—No m'extranya. Jo pens que no es pot fer, com fins ara, una matança constant d'animals, i no només per a fer abrics de pells. El que no sabem és la quantitat de cosmètica que s'utilitza experimentant amb animals. Després, la quantitat de traficants que hi ha d'animals salvatges, tant per a particulars com per a zoològics. No són només els abrics.

—*Fa molts anys juntament amb altres cantants i actrius et manifestares a favor del dret a l'avortament, un tema que conti-*

Ella opina sobre elles

Edith Piaf: Per mi ha estat una de les cantants més importants que ha tingut França. Una artista d'una sensibilitat extrema, realment especial, persones com ella n'hi ha ben poques. Cantava amb una intensitat sobrehumana, com si es cremés a cada cançó. Sembla mentida que una persona pugui donar tant en cada interpretació.

Maria Bethania: És una persona que la veig inseparable del seu germà Caetano Veloso. Dues persones que s'han format culturalment des de molt petits, que han tingut unes experiències artístiques des de molt petits. Jo crec que tots dos han sabut crear una sensibilitat especial entorn de l'art general del seu país, no sols en la música, sinó en tot. Són persones que igual que fan música poden fer teatre o cinema. Maria té una veu com de vellut antic, d'aquests velluts vermells, amb un tacte una mica sensual...

Amalia Rodrigues: Per mi és una de les cantants més importants del món, que ha sabut unir el sentit popular que és el *fado* amb la seva sensibilitat tan ferma. M'ha agradat molt l'Amalia Rodrigues del principi, la de després i la de les seves últimes gravacions, amb aquesta veu ja una mica fosca, cansada. M'agraden molt aquest tipus de veus que envelleixen tan bé.

Rocio Jurado: A mi aquest estil no és el que m'interessa més, però de sempre l'he considerat una gran professional, el que ocorre és que l'anomenada cançó espanyola no m'ha interessat mai.

Oi Khosoum: És una cantant d'aquestes que no necessites entendre la lletra perquè et diga coses. És una cantant que la vaig escoltant sempre; és com quan coneixes una persona que t'agrada tant i et diu tantes coses. És com una Callas en el món àrab.

nua alçant molta polèmica.

—Per a mi la legislació actual continua sent molt incompleta. Jo crec que és una cosa que ha de ser lliure i, a més, gratuïta, i que hauria d'estar en els hospitals. Jo trobo que és molt trist que en un govern socialista no s'hagi arreglat un tema tan important. La legislació és una cosa de bojos pel que vegim cada dia en els diaris. Aquí continua pesant una societat carca que encara té un pes molt important. Ja per si mateixa és una decisió greu per a una persona, perquè a sobre s'hagi de veure embolicada amb tantes bregues i polèmiques.

—*La teua imatge és la d'una dona molt reservada, gens exhibicionista per a una professió on la pràctica és el contrari.*

—Jo crec que hi ha una manera d'entendre l'artista que jo crec que és equivocada. Jo sóc exhibicionista quan estic exhibint-me, quan estic cantant. Les coses que dic en les meves cançons no són pudoroses, en absolut. Jo explico tot en les meves cançons, el que sento, el que penso. Ara, quan jo baixo de l'escenari, jo sóc una persona normal i corrent i aleshores no vaig explicant el que faig a casa meva, amb els meus amics. És un altre món i el

defens, però de tota manera jo no critic al·tres actituds, que la gent faci el que vulgui. Si la gent vol explicar les seues interioritats personals, qui són les seues amistats, els seus fills o els seus matrimonis, doncs molt bé. Tothom és lliure de fer allò que més li convé. Aquí llibertat d'expressió per a tots. Ara a mi també m'han de respectar. Jo intento fer la meua vida i no fer la guitza a ningú.

—*¿Què penses de tota aquesta explosió de grups de rock català?*

—Home jo crec que és una cosa que vé de lluny. És una moda. Jo crec que en tot, com en la música, en el rock o en altra música, només hi ha dos tipus de música, bona i dolenta. A mi m'interessa tot en general. Jo, si m'ha agradat una cançó de Pau Riba o dels Rolling Stones, l'he cantada.

—*Hi ha gent que pensa fer les maletes l'estiu olímpic del 92.*

—Els més intel·ligents són els que tenen ja els bitllets per anar-se'n un mes de vacances. Això jo crec que és la postura més intel·ligent. Ara, hi haurà gent que preferirà tenir primera fila en tots els espectacles que es faran i això també pot estar

molt bé, sobretot per a la gent que li agrada la gresca i el soroll. Però també hi haurà espectacles fantàstics que estaran molt bé per altra banda, s'ha de trobar la part positiva de tot això.

—*Enguany cantaràs, com ja és costum, a la plaça del Rei de Barcelona.*

—Sí. Aquest any fem un projecte molt bonic celebrant vint anys de música. Estaré acompanyada, a banda del meu grup, d'altres músics, i farem un repàs des de les cançons més antigues a les darreres. Serà un recital en què revisaré vint anys de la meua carrera al llarg de set nits. Hi haurà músics com l'Amargós, l'Horacio Funero, que ja havia tocat amb mi al *Ben a prop*, o Santa Salas, un percussionista amb qui havia coincidit en la primera època de la Mirasol, quan vam fer un Mirasol Canet...

—*Bob Dylan acaba de complir cinquanta anys, ¿et diu alguna cosa?*

—Em diu que és un home que ha continuat fent cançons que m'interessen. Em sembla fantàstic que la gent faça cinquanta anys en plena activitat artística.

Carles Gàmez